

«М.А. Гендельманның 110 жылдығына арналған «Сейфуллин оқулары–19» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары = Материалы международной научно-практической конференции «Сейфуллинские чтения – 19», посвященной 110- летию М.А. Гендельмана». - 2023.- Т.ІІ,Ч.ІІ.- Б. 48-49.

ӘОЖ 912.438

КАДАСТРЛЫҚ ЖҰМЫСТАРЫН ЖҮРГІЗУДЕ ГЕОПОРТАЛДЫҢ РӨЛІ МЕН МАҢЫЗЫ

Орақбай Қ.Қ., 2 курс студенті

*С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті,
Астана қ.*

Қазіргі әлемде технология жылдам қарқынмен дамып келеді. Геопортал географиялық мәліметтер базасы болып табылады. Соңғы жылдары геопортал жүйесінде болған басты трансформация-олар электронды карталар ретінде қабылданбай, толыққанды құрал болып табылатын мониторингтің, талдаудың көптеген қолданбалы міндеттерін шешу, басқару және шешім қабылдау жұмыстарын атқарады. Геопортал— бұл деректерді түрлендіруге мүмкіндік беретін қуатты аналитикалық құрал, жасырын заңдылықтарды анықтауға, жағдайдың даму сценарийлерін модельдеуге және шешім қабылдауға арналған ақпаратқа ие.

Геопорталды кадастрда қолдану деректер базасы болып табылады. Бұдан біздің бірінші президентіміздің Қазақстан халқына жолдауында қалалардың, елді мекендердің инфрақұрылымын дамыту қажеттілігі және әрбір өңір мен ірі қала өзінің дамуында бәсекелестік артықшылықтарды ескере отырып, орнықты экономикалық өсу мен жұмыспен қамтудың өзіндік моделіне сүйенуі тиіс екендігі айтылған.

Геопорталды әлемнің 10 елінде қолданыста. Олар: АҚШ, Татарстан Республикасының геопорталы, Воронеж облысының геопорталы, Белгород облысының геопорталы, Киров облысының геопорталы, Самара облысының геопорталы, Бурятия Республикасының геопорталы, Коми Республикасының геопорталы, Ямало-Ненец автономиялық округінің геопорталы.

Геопорталды пайдалану арқылы шешуге болатын мәселелерді қарастырсақ. Алдымен бұл ашық геореферентті деректерді жариялау құралы, аймақ үкіметі үшін пайдаланушылардың кең ауқымы ақпаратты ашу, объектілер мен құбылыстарды кеңістікте орналастыру құралы болып табылады. Екінші жағынан, ақпараттарды қабылдау және талдау құралы ретінде қолданады. Мысалы, ауыл шаруашылық жерлерін пайдалану дәрежесі сияқты индикатор арқылы және алқаптарды, топырақты бағалау, ауыл шаруашылығы дақылдарының өнімділігі, дәл егіншілік үшін геоортал деректерін пайдалану мүмкіндігі болады. Егістіктің өсу қарқынының критерийі жер көлеміне пайызбен қарастырылады. Деректерді цифрлық материалдар арқылы алуға болатын егістік алқаптары - жерін қашықтықтан зондтау. Өз кезегінде ауыл шаруашылық жер инспекторлары бұл ақпаратты

тексеру жоспарын құру үшін пайдаланады. Геопорталдың қолдану арқылы талданған ақпарат көмегімен нәтижелерді ыңғайлы түрде елестетуге болады және жер учаскелерін алдын ала жіктеу үшін геопорталды пайдалану инвесторлар үшін, жаңа өндірістер мен жаңа объектілер құру үшін нысанның кеңістіктік инфрақұрылымы туралы толық ақпараты бар бизнес. Бұл бағыттың мақсаты: өңірге инвесторларды тарту, арттыру, статистикалық ақпаратты облыс картасында интерактивті визуализациялау есебінен қабылдаудың ыңғайлылығын айтуға болады[1].

Жоғарыда баяндалғанның негізінде геопортал электронды ресурс және геодеректер базасы болып табылады. Мақала геопорталды технологиялар пайдалану мүмкіндігіне арналған. Дейтұрғанмен Қазақстан Республикасында мемлекеттік кадастрлық жұмыстарды жаңарту заман талабы деп ойлаймын. Геопорталды кадастрлық жұмыстарда қолдану маңызына жалпы ақпаратқа аз уақыт аралығында қол жеткізу, жер учаскесін визуализациялауды болатынын айғақтайды. Сондықтан кадастрлық жұмыстарда геопорталды қолданудың рөлі мен маңызы тиімді бола бермек[2].

Әдебиеттер тізімі

- 1 М.В. Зимин, Д.В. Ботавин Геопортальные технологии в работе МГУ имени М.В. Ломоносова[Текст] / Земля из космоса, -2019. -№ 11. -С.95-102.
- 2 Inamov, A; Sattorov, Sh; Dadabayev, A; Narziyev, A. Geoportal visualization of state cadastre objects:(a case study from Uzbekistan) [Text]/IOP Conference Series. Earth and Environmental Science; Bristol. -2022. Том 1068. -№ 1. 012016. DOI:10.1088/1755-1315/1068/1/012016

Ғылыми жетекшісі: Капетова.А.С., магистр ғылымы, аға оқытушы